

آیا در روایات اهل سنت، پاداشی برای گریه در عزای اهل بیت (علیهم السلام) بیان شده است؟

توضیح سؤال

طبق روایات معتبری که در منابع مختلف و معتبر روایی شیعه از طریق ائمه معصومین علیهم السلام رسیده، برای گریه، عزاداری و اندوه در مصیبت اهل بیت (علیهم السلام) به ویژه سید الشهداء حضرت ابا عبد الله الحسین (علیه السلام) ثواب و پاداشهای بی شماری بیان شده است؛ سؤال این است که آیا در روایات اهل سنت نیز برای گریه در عزای اهل بیت (علیهم السلام) به طور عموم و در مصیبت امام حسین (ع) به صورت ویژه ثواب و پاداشی بیان شده است یا نه؟

پاسخ

همانگونه که در توضیح سؤال آمده، در روایات معتبر شیعه برای گریه، عزاداری، و حتی صرف حزن اندوه، پاداش بیان شده است. در منابع اهل سنت نیز از جمله در کتاب «فضائل الصحابه»، جناب احمد بن حنبل رئیس مذهب حنبلیها روایت صحیح السندی را از امام حسین (علیه السلام) نقل کرده که آن حضرت پاداش یک قطره اشک ریختن در عزای اهل بیت (علیهم السلام) را داخل شدن در بهشت می داند.

روایت احمد بن حنبل در ثواب اشک ریختن

متن روایت احمد بن حنبل، با سند صحیح این است:

مَدَّكَتْنَا أَمَمْدُ بْنُ إِسْرَائِيلَ، قَالَ: رَأَيْتُ فِي كِتَابِ أَمَمْدَ بْنِ مُمَمَدِ بْنِ مَنبَلٍ رَمَمَهُ اللَّهُ بِفَطِّ يَدِهِ، نَا أَسْوَدُ بْنُ عَامِرٍ أَبِي

عَبْدِ الرَّمَمَنِ، قَتْنَا الرَّبِيعُ بْنُ مُنْذِرٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كَانَ مُسَيِّنُ بْنُ عَلِيٍّ يَقُولُ: مَنْ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً، أَوْ قَطَرَتْ

عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً، أَتَوَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْجَنَّةَ.

احمد بن اسرائیل می گوید: در کتاب احمد بن محمد بن منبل با دست فط فودش دیدم که اسود بن عامر (ابو عبد

الرممن) از ربیع بن منذر نقل کرد که پدرش گفته: مسین بن علی (علیهما السلام) همیشه می فرمود: هر کس

پشمانش برای ما پر اشک شود و یا یک قطره اشک برای ما بریزد خداوند او را در بهشت جای خواهد داد.

فضائل الصحابه لابن حنبل، ج 2، ص 675، ح 1154

مدارك ديگر اين روايت:

این روایت را علمای دیگر اهل سنت در کتابهای شان با این عبارت ذکر کرده و تصریح نموده اند که آن را احمد بن حنبل در کتاب «مناقب» خود آورده است:

1. محب الدين طبري:

عن الربيع بن منذر عن أبيه قال كان مسين بن علي رضي الله عنهما يقول من دمعت عيناه فينا دمعاً أو قطرت عيناه فينا قطرة آتاه الله عز وجل الجنة. **أخرجه أئمة في المناقب.**

ذخائر العقبى في مناقب ذوى القربى، ج 1، ص 19، محب الدين أحمد بن عبد الله الطبرى الوفاة: جمادى الآخرة / 694هـ، دار النشر: دار الكتب المصرية - ...مصر.

... احمد بن منبل اين روايت را در كتاب مناقب (فضائل الصمابه) نقل نموده است.

2. ملا على قارى:

أخرجه أئمة في المناقب عن الربيع بن منذر عن أبيه قال : كان مسن بن علي يقول : من دمعت عيناه فينا دمعاً أو قطرت عيناه فينا قطرة آتاه الله عز وجل الجنة .

ملا على القارى، نور الدين أبو الحسن على بن سلطان محمد الهروى (متوفى 1014هـ)، مرقاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح، ج 11، ص 315، تحقيق: جمال عيتانى، ناشر: دار الكتب العلميه - لبنان/ بيروت، الطبعة: الأولى، 1422هـ - 2001م .

احمد بن منبل در كتاب مناقب (فضائل الصمابه) اين روايت را نقل نموده است ...

3. قندوزى حنفى:

قندوزى حنفى اين روايت را در دو جا از كتابش آورده است:

وعن المسين بن علي (رضى الله عنهما) قال : من دمعت عيناه فينا دمعاً أو قطرت عيناه فينا قطرة بوأه الله (عز وجل) الجنة. (**أخرجه أئمة في المناقب**) .

القندوزى الحنفى، الشيخ سليمان بن إبراهيم (متوفى 1294هـ) يبايع المودة لذوى القربى، ج 2، ص 117 و ص 373، تحقيق: سيد على جمال أشرف الحسينى، ناشر: دار الأسوة للطباعة والنشر- قم، الطبعة: الأولى 1416هـ .

4. سخاوى شافعى:

وى نیز در كتاب «استجلاب ارتقاء الغرف بحب أقرباء الرسول ذوى الشرف» اين روايت را نقل نموده است:

قال : وعن المسين بن علي رضي الله عنهما قال : من دمعت عيناه فينا أو قطرت عيناه فينا قطرة آتاه الله عز وجل الجنة . **أخرجه أئمة في المناقب** .

مسين بن على (عليهما السلام) فرمود: هر كس پشمانش برای ما پر اشك شود و يا يك قطره اشك برای ما بریزد فداوند او را در بهشت جای فواهد داد. اين روايت را احمد در كتاب مناقب (فضائل الصمابه) فودش آورده است.

السخاوی، شمس الدین محمد بن عبد الرحمن (متوفی: 902 هـ.ق)، استجلاب ارتقاء الغرف بحب أقرباء الرسول ذوی الشرف، ج 1، ص 431-432، حدیث 160، تحقیق: خالد بن احمد الصَّمی بابطین، ناشر: دار البشائر الإسلامیة، عربستان.

5. احمد بن صالح بن ابی الرجال:

وی در کتاب مطلع البدور ومجمع البحور، این روایت را نقل کرده است:

ولأحمد فی مناقبه عن المسین - علیه السلام - من دمعت عیناه فینا قطرةً آتاه الله تعالی الجنه .

احمد بن منبیل در کتاب مناقب (فضائل الصحابة) از امام مسین علیه السلام نقل کرده است که فرمود: هر کس

پشمانش برای ما پر اشک شود خداوند او را در بهشت جای خواهد داد.

احمد بن صالح بن ابی الرجال، مطلع البدور ومجمع البحور، جزء 1، ص 15، تحقیق: عبد السلام عباس الوجیه، محمد یحیی سالم عزان، مرکز التراث والبحوث الیمنی.

جالب اینجاست که نویسنده بعد از نقل این روایت می گوید:

والأما دیث فی (هذا) المعنی کثیرة.

با این معنا و مضمون، احادیث بسیاری وجود دارد.

تا اینجا ثابت شد که پنج تن از علمای اهل سنت این روایت را در کتابهایشان از احمد بن حنبل نقل کرده اند و هیچکدام از آنها اشکال و ایرادی بر متن و یا سند آن وارد نکرده اند.

توثیق راویان سند توسط محقق کتاب «فضائل الصحابة»

محقق کتاب (فضائل الصحابه) «جناب وصی الله بن عباس» در پاورقی کتاب راجع به راویان سند روایت می نویسد:

1154) احمد بن اسرائیل شیخ القطیعی لم اجده والباقون ثقات.

احمد بن اسرائیل استاد قطیعی است، من شرمی مالی برایش نیافتم؛ اما بقیه راویان این روایت،

مورد وثوق هستند.

فضائل الصحابة لابن حنبل، ج 2، ص 675، ح 1154

طبق عبارت محقق کتاب، جز «احمد بن اسرائیل» بقیه راویان سند، مورد وثوق و اطمینان هستند. حال اگر توثیق «احمد بن اسرائیل» نیز ثابت شود، روایت صحیح خواهد بود. بنابراین، لازم است ابتدا پیرامون نام او بحث کنیم سپس به ذکر شرح حال و توثیق او از دیدگاه علمای اهل سنت پردازیم.

الف: بیان نام های «احمد بن اسرائیل» در سخنان علمای اهل سنت:

با جستجو در عبارت های علمای اهل سنت می بینیم که از «احمد بن اسرائیل» به نام های متعددی یاد شده که هر یک آنها نسبت وی را به اجدادش ثابت می کند و برگشت همه آنها به همان یک فرد است.

1. ابو الفرج ابن جوزی:

ابن جوزی برای «احمد بن اسرائیل» سه نام ذکر کرده و می نویسد:

أبو بكر أحمد بن سليمان بن المسن النجار، روی عنه أبو مفضل بن شاهين وهو أحمد بن سلمان بن المسن

بن إسرائيل بن يونس روی عنه ابن شاهين أيضا فنسبه إلى جد جده وهو أحمد بن إسرائيل الذي روی عنه

أبو بكر بن مالك القطيعي.

ابو بكر احمد بن سليمان بن مسن نجاد، از وی ابو مفضل شاهين روايت کرده است. ابو بكر همان احمد بن سلمان

بن مسن بن اسرائیل بن يونس است که از وی ابن شاهين نیز روايت نقل کرده است. و او را به جد جدش هم

نسبت داده اند که همان احمد بن اسرائیل است و ابو بكر بن مالك قطيعی از وی روايت نقل کرده است.

تلخیص مفهوم أهل الأثر، ج 1، ص 369، أبي الفرج عبد الرحمن ابن الجوزي الوفاة: 597هـ، دار النشر: شركة دار الأرقم بن أبي

الأرقم - بيروت - 1997، الطبعة: الأولى

2. خطيب بغدادی:

خطيب بغدادی وی را با چهار اسم معرفی کرده است:

ذكر أبي بكر أحمد بن سلمان بن المسن النجاد.

قد ذكرنا بعض مديته فيما تقدم، وهو أحمد بن يونس القطيعي، الذي روی عنه عمر بن أحمد بن شاهين.

ذكر و یاد ابو بكر احمد بن سلمان بن مسن نجاد. برفی از روایاتش را ما در گذشته ذکر کردیم و او احمد بن يونس

قطيعی است که از وی عمر بن احمد بن شاهين روايت نقل کرده است.

پس از عبارت فوق این روايت ذکر می کند که در آن اسم «احمد بن يونس قطيعی آمده است:

أخبرنا القاضي أبو بكر مُمَدُّ بْنُ عُمَرَ الدَّأُوْدِيُّ، أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ أَمِّمَةَ الْوَاعِظُ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ الْقَطِيعِيُّ، حَدَّثَنَا

مُمَدُّ بْنُ شَذَانَ، حَدَّثَنَا مُعَلَّى، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ يُونُسَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ

أَبِي بِنِ كَعْبٍ، قَالَ: كَانَتْ الْفُتْيَا: الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ (فُصَّةٌ فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ، ثُمَّ أَحْمَدُ الْأَمْرُ، وَتَهَى عَنْهُ).

پس از نقل روایت، دو باره «احمد بن سلمان بنجد» را با مشخصات اجدادش معرفی کرده است:

هو أُمَد بن سلمان بن المسن بن إسرائيل بن يونس، فنسبه عمر إلى جد جده. وهو أُمَد بن إسرائيل، الذي روى

عنه أبو بكر بن مالك القطيعي

او احمد بن سلمان بن مسن بن اسرائيل بن يونس است. و عمر بن واعظ (در روایت فوق) نسبش به جد جدش می‌رساند و او همان احمد بن اسرائيل است که ابو بكر بن مالك قطيعی از وی روایت نقل کرده است.

موضح أوهام الجمع والتفريق، ج 1، ص 464، أحمد بن علي بن ثابت الخطيب البغدادي الوفاء: 463، دار النشر: دار المعرفة - بيروت - 1407

، الطبعة: الأولى، تحقيق: د. عبد المعطى أمين قلعجي

طبق این عبارت خطیب بغدادی، «حسن» جد اول، «اسرائیل» جد دوم و «یونس» جد سوم این روای می‌شود. بنابراین، معرفی کامل ایشان «أحمد بن سلمان بن الحسن بن إسرائيل بن يونس» است؛ اما برخی او را به اسم جد دوم «احمد بن اسرائيل» و برخی دیگر به اسم جد سوم «احمد بن يونس» معرفی کرده اند که در نهایت همه مقصودشان همان یک نفر است.

احمد بن حنبل در کتاب «فضائل الصحابه» از «احمد بن اسرائيل» روایت دیگری نیز نقل کرده است:

مدثني أُمَد بن إسرائيل قثنا ممد بن عثمان قثنا زكريا بن يمي الكسائي نا يمي بن سالم نا أشعث بن عم

مسن بن صالح وكان يفضل عليه نا مسعر عن عطية العوفى عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال قال رسول الله صلى

الله عليه وسلم مكتوب على باب الجنة ممد رسول الله على أفو رسول الله قبل ان تفلق السماوات بالفى سنة.

فضائل الصحابة لابن حنبل، ج 2، ص 668، ح 1140

جالب این است که محقق کتاب، در مورد همه راویان این حدیث نظرش را می‌گوید اما در باره «احمد بن اسرائيل» هیچگونه اظهار نظری نکرده است.

3. عبد الكريم سمعاني:

سمعانی از علمای نسب شناس اهل سنت «احمد بن اسرائيل» را از علمای فقیه حنابله معرفی کرده و تصریح می‌کند که وی بر اساس فقه احمد بن حنبل فتوا می‌داده و شاگرد عبد الله بن احمد بن حنبل و برخی دیگر بوده است:

النجاد: بفتح النون والميم المشددة وفي اخرها الدال المهملة هذه المرفة مشهورة والمعروف بها أبو بكر أُمَد بن

سلمان بن المسن بن إسرائيل بن يونس الفقيه المنبلى المعروف بالنجاد من أهل بغداد كان له في جامع المنصور

يوم الجمعة ملقتان قبل الصلاة وبعدها إمداهما للفتوى في الفقه على مذهب أُمَد بن منبل والأقرى لإملاء

المديث وهو ممن اتسعت رواياته وانتشرت أماديته

سمع المسن بن مکره البزاز ... و عبد الله بن أحمد بن منبل و قوما يطول ذکرهم

وكان ولادته في سنة ثلاث و فمسين و مئتين و مات في سنة ثمان و أربعين و ثلاثمائة

نجد: با فتح نون و تشدید جیم، و در آخر کلمه نیز دال بدون نقطه است. این شغل مشهور است. ابو بکر «أحمد

بن سلمان بن المسن بن إسرائيل بن يونس» به این مرفه معروف بود. وی از فقهای منابله و اهالی بغداد است.

او در روز جمعه در مسجد جامع منصور قبل از نماز و بعد از نماز دو ملقه درس داشت. یکی برای فتاوی فقهی بر

اساس مذهب احمد بن منبل و دیگری برای املاء روایت. وی از جمله کسانی است که روایاتش زیاد بود و احادیثش

منتشر گردید.

وی از مسن بن مکره بزاز و ... و عبد الله بن احمد بن منبل و گروهی که ذکر نام آنها طولانی خواهد شد، روایت

شنیده است. تولد وی در سال 253 و سال وفاتش 348 بوده است.

السمعاني، أبي سعيد عبد الكريم بن محمد ابن منصور التميمي (متوفى 562هـ)، الأنساب، ج 5، ص 457، تحقيق: عبد الله عمر البارودي، دار

النشر: دار الفكر - بيروت، الطبعة: الأولى 1998م

ب: توثیقات «احمد بن اسرائيل» از دیدگاه علمای اهل سنت

پس از این که اسم و نسب «احمد بن اسرائيل» را شناختیم توثیقات و مدح او را در کلمات علمای اهل سنت بررسی می کنیم:

1. تصحیح حاکم نیشابوری (متوفای 405 هـ)

حاکم نیشابوری، یکی از علمای سرشناس علم رجال و حدیث اهل سنت، در بسیاری از موارد، روایاتی را که «احمد بن اسرائيل» در

سند آن قرار دارد، تصحیح کرده و این مطلب نشان می دهد که این راوی از نظر وی مورد اعتبار و موثق است. روایت ذیل یکی از

نمونه های روایاتی است که حاکم آن را صحیح دانسته است:

مدتنا أحمد بن سلمان بن المسن النجاد الفقيه إملأ ببغداد مدتنا المسن بن مکره البزاز مدتنا عثمان بن عمر

مدتنا علی بن المبارک عن یمیی بن ابي کثیر عن عكرمة عن بن عباس رضی الله عنهما قال قضی رسول الله صلی

الله علیه وسلم فی المکاتب أن یقتل بديء المر علی قدر ما أدى منه قال یمیی قال عكرمة عن بن عباس یقام

علیه مد المملوک هذا مدیث صحیح علی شرط البخاری ولم یفرجاه.

الحاکم النیشابوری، ابو عبدالله محمد بن عبدالله (متوفای 405 هـ)، المستدرک علی الصحیحین، ج 2 ص 237، تحقیق: مصطفی عبد القادر

عطا، ناشر: دار الکتب العلمیة - بیروت الطبعة: الأولى، 1411هـ - 1990

2. ابی جراده (متوفای 660هـ)

عمر بن احمد بن ابی جراده یکی از علمای اهل سنت، احمد بن اسرائیل را، فقیه و محدث مورد اعتماد دانسته و می‌نویسد:

أحمد بن سلمان بن المسن بن إسرائيل بن يونس

المعروف بالنجاد الفقيه المنبلي كان فقيها مفتيا وممدتا متقنا واسع الرواية مشهور الدراية.

أحمد بن سلمان بن مسن بن إسرائيل بن يونس، معروف به نجاد، فقیه مذهب منبلی، یک فرد فقیه، فتوا دهنده،

ممدت (ناقل روایت)، مورد اعتماد و دارای روایات فراوان و مشهور به درایت و فهم بود.

كمال الدين عمر بن أحمد بن أبي جرادة (متوفى 660هـ)، بغية الطلب في تاريخ حلب، ج 2 ص 766، تحقيق: د. سهيل زكار،

دار النشر: دار الفكر.

3. ذهبی (748هـ)

ذهبی یکی دیگر از علمای رجال اهل سنت در باره او گفته است:

وكان أحمد بن إسرائيل من أذكى العالم لا يسمع شيئاً إلا مفظه .

احمد بن اسرائیل از پرهیزگاران عالم و از نظر حافظه آن قدر قوی بوده که وقتی یک مطلب را یکبار می‌شنید ،

مفظ می‌کرد.

تاريخ الإسلام ووفيات المشاهير والأعلام ، ج 19 ، ص 34، محمد بن أحمد بن عثمان الذهبي الوفاة: 748هـ، دار النشر : دار الكتاب العربي -

لبنان/ بيروت - 1407هـ - 1987م

وی در کتاب دیگرش او را «امام، حافظ حدیث، شیخ علمای بغداد» معرفی کرده و از خطیب بغدادی نقل کرده که او را صدوق

دانسته است:

النجاد الإمام المافظ الفقيه شيخ العلماء ببغداد أبو بكر أحمد بن سلمان بن المسن بن إسرائيل البغدادي المنبلي

... قال الفطيب كان صدوقا عارفا صنف كتابا كبيرا في السنن وكان له بجامع المنصور ملقة قبل الجمعة للفتوى

وملقة بعدها للاملاء مدت عنه أبو بكر القطيعي.

نجاد؛ پیشوا، حافظ (کسی که صد هزار روایت مفظ است)، فقیه و استاد علمای در بغداد، ابو بکر احمد بن سلمان بن

مسن بن اسرائیل بغدادی منبلی... فطیب گفته: وی فرد صدوق و عارف بوده و کتاب بزرگی را در «سنن» تصنیف

کرد و در جامع منصور قبل از نماز جمعه نشستنی برای فتوا داشته و بعد از نماز نیز درسی برای املاي روایت دائر

می‌کرده است و از وی ابو بکر قطیعی روایت نقل کرده است.

تذكرة الحفاظ، ج3، ص868، شمس الدين محمد الذهبي الوفاة: 748، دار النشر: دار الكتب العلمية - بيروت، الطبعة: الأولى

و در کتاب دیگرش تصریح می کند که احمد بن اسرائیل صدوق است:

395 [583] - [ص] أحمد بن سلمان بن المسن بن اسرائیل بن یونس أبو بكر النجاد الفقيه المنبلی المشهور

... قلت هو صدوق ...

میزان الاعتدال فی نقد الرجال ج 1، ص 238

4. ابن حجر عسقلانی (متوفای 852هـ)

ابن حجر عسقلانی نیز بر صدوق بودن ایشان تصریح کرده است:

أحمد بن سليمان بن المسن بن إسرائيل بن يونس أبو بكر النجاد الفقيه المنبلی المشهور ... وكان رأسا في الفقه

رأسا في الرواية .. قلت وهو صدوق.

العسقلانی الشافعی، أحمد بن علی بن حجر ابوالفضل (متوفای 852 هـ)، لسان المیزان، ج 1، ص 180، تحقیق: دائرة المعارف النظامية - الهند، ناشر: مؤسسه الأعلمی للمطبوعات - بیروت، الطبعة: الثالثة، 1406هـ - 1986م.

5. ابن ابی الدنيا (متوفای 281هـ)

ابن ابی الدنيا در کتاب «الاخوان» ایشان را این گونه معرفی کرده است:

النجاد: الإمام الممدت المافظ الفقيه المتقى، شيخ العراق، أبو بكر أحمد بن سلمان بن المسن البغدادي -

المنبلی النجاد - ... قال الفطیب البغدادی : كان النجاد صدوقا عارفا ، صنف السنن .

نجداد: پیشوا، راوی مدیث، حافظ (کسی که صد هزار روایت مضاف داشته باشد)، فقیه، پرهیزگار و شیخ عراق ابو بكر

أحمد بن سلمان بن مسن بغدادي منبلی نجاد. فطیب گفته: نجاد فرد راستگو، عارف بود که سنن را تصنیف کرد.

القرشی البغدادی، عبد الله بن محمد بن عبيد ابن أبي الدنيا (متوفای 281هـ)، الإخوان، ص 53، تحقیق: محمد عبد الرحمن طوالبه بإشراف نجم عبد الرحمن خلف، طبق برنامه مکتبه اهل البيت.

6. ابن اثیر (متوفای 630هـ)

ابن اثیر ایشان را یک انسان صالح می داند:

وفیها قتل أحمد بن إسرائيل وكان صالحا.

ابن اثیر در کامل فی التاریخ گفته است که او صالح بوده .

الكامل في التاريخ، ج 6 ص 203، اسم المؤلف: أبو الحسن علي بن أبي الكرم محمد بن محمد بن عبد الكريم الشيباني الوفاة: 630هـ، دار

النشر: دار الكتب العلمية - بيروت - 1415هـ، تحقيق: عبد الله القاضي

7. ناصر الدين الباني (متوفى 1420هـ)

الباني یکی از علمای وهابی سخنش فصل الخطاب برای وهابیت است. از نظر وی نیز احمد بن سلمان نجاد «حافظ و صدوق» است:

(فائده) : النجاد الذي عزا إليه الحديث مؤلف الكتاب هو أمد بن سلمان بن المسين أبو بكر الفقيه المنبلي ،

يعرف بالنجاد ، وهو **مافظ صدوق** جمع المسند ، وصنف في السنن كتابا كبيرا ، روى عنه الدارقطني وغيره من

المتقدمين .

الباني، محمد ناصر (متوفى 1420هـ)، إرواء الغليل في تخريج أحاديث منار السبيل، ج 3، ص 40، تحقيق: إشراف: زهير الشاويش، ناشر: المكتب

الإسلامي - بيروت - لبنان، الطبعة: الثانية، 1405 - 1985 م.

نتیجه:

اولا: نقل این روایت از سوی احمد بن حنبل، مُسَلَّم است؛ زیرا منابعی که این روایت را نقل کرده اند، همه تصریح نموده اند که احمد بن حنبل آن را در کتاب «مناقب» خودش آورده است؛

ثانيا: طبق عبارت‌هایی که از علمای اهل سنت در شرح حال و ترجمه «احمد بن اسرائیل» نقل شد، به دست می‌آید که ایشان یک نفر است؛ اما چهار اسم دارد که گاهی به اسم «جد دوم» (احمد بن اسرائیل) و گاهی به اسم «جد سوم» او (احمد بن یونس) و با پسوند «نجد» مشهور شده است.

قرائنی قطعیه ای که ثابت می‌کند «احمد بن اسرائیل» همان «احمد سلمان بن الحسن نجاد» می‌باشد، به قرار زیر است:

1. محقق کتاب فضائل الصحابه (وصی الله بن عباس) در پاورقی، احمد بن اسرائیل را استاد قطعی معرفی کرده است:

(1154) **أحمد بن اسرائیل شیخ القطیعی له أجده والباقون ثقات.**

فضائل الصحابة لابن حنبل، ج 2، ص 675، ح 1154

این گفتار ایشان مطابق با سخنان ابو الفرج ابن الجوزی و خطیب بغدادی و برخی دیگر است که از «احمد سلمان بن الحسن نجاد» ترجمه آورده و این شخص را استاد ابو بکر قطعی معرفی کرده اند.

2. دانشمندان و علمای فوق تصریح کرده اند که «احمد بن سلمان بن الحسن نجاد» از فقهای پیرو مذهب حنبلی بوده و یک حلقه درسی در جامع منصور برای نقل و املاء روایت داشته در روزهای جمعه داشته است. این گزارش تأیید می‌کند که وی ناقل روایت بوده و یکی از روایاتش همین روایت مورد بحث در باره امام حسین (علیه السلام) است.

3. در فضائل الصحابه یک روایت دیگر نیز از طریق «احمد بن اسرئیل» نقل شده که خطیب بغدادی نیز آن را پس از ذکر شرح حال وی آورده است. و برنامه «جوامع الكلم» که تدوین شده توسط اهل سنت است، «احمد بن اسرئیل» را در این روایت، همان «أحمد بن سلمان بن الحسن بن إسرائيل بن يونس» می‌داند و رتبه او را «صدوق حسن الحدیث» ضبط کرده است.

ثالثاً: محقق کتاب مدعی شد که من شرح حالی برای ایشان نیافتیم. اما با توجه به تحقیقی که انجام شد، «احمد بن اسرئیل» یک فرد شناخته شده میان علمای رجال و حدیث شناس اهل سنت است و بسی توثیق و تعریف دارد.

تصحیح روایات وی از سوی حاکم نیشابوری، آمدن الفاضلی همانند: «ومحدثا متقنا» (در کلام ابن ابی جراده)، «صدوقا عارفا» در کلام خطیب بغدادی، «الإمام الحافظ الفقيه شيخ العلماء» در کلام ذهبی، «صدوق» در کلام ذهبی و ابن حجر عسقلانی، «الإمام المحدث الحافظ الفقيه المتقی» در سخنان ابن ابی الدنيا، «وكان صالح» در کلام ابن اثیر، «حافظ صدوق» در سخنان ناصر الدین البانی وهابی بهترین دلیل بر توثیق این راوی است که متأسفانه محقق این کتاب (وصی الله بن عباس) از آوردن آن چشم پوشی کرده است.

بنابراین روایت فوق از نظر سندی کاملاً صحیح می‌باشد و هیچ خدشه ای بر آن وارد نیست.

موفق باشید

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)